

Maoi BANDOENG

1939
NOVEMBER

JAARGANG 7
No. 11

GRAND HOTEL PREANGER BANDOENG

HOTEL MET DE MEEST MODERNE INRICHTING

**Alle kamers met eigen badkamer. Electriche liften.
Electriche koel- en vrieskamers. Electriche Wasscherij.
Groote Wijnkelder.**

Dagelijks Concert en Dansmuziek door het Preanger Orchest.

Grand Hotel Savoy-Homann

**GROOTSTE EN MODERNSTE
HOTEL IN NEDERL.-INDIË**

LIFTEN

HONGAARSCH ORCHEST

**MOOIE ZALEN VOOR
BANQUETS, RÉUNIES ENZ.**

Villa „Isola” dépendance.

Directeur :
Fr. J. A. van ES.

Foto Bongenaar.

WEES

Optimist !

Als ik in Chamberlain's plaats was -

sprak gisteren oom Jan

De droom van den braven oom Jan zal wel nooit uitkomen. En evenmin zullen ONZE gesprekken en ONS ge-weeklaag eenigen invloed hebben op de Europeesche toestanden.

Als dit zoo is wat vindt U dan beter ?

Den moed te laten zakken, of blijmoedig ons normale dagelijksche werk vol te houden en zodoende óns steentje bij te dragen tot de terugkeer van gezonde toestanden ?

Zonder twijfel behoort U tot de laatste groep menschen.

Wees Optimist ! Leef gewoon verder, laat U zich niet in de war brengen en profiteer van de kansen, die ook nú nog voor het grijpen liggen !

Agenten van General Motors producten
OLDSMOBILE & VAUXHALL

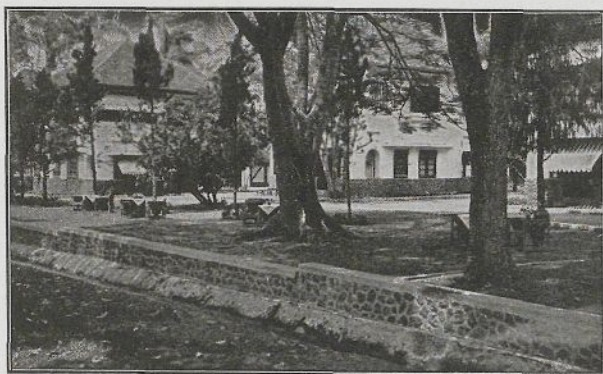
N.V. PREAMU
IMA-SERVICE

BANDOENG
Papandajanlaan 2
Tel. 1780 & 1781

Nóg zijn de prijzen laag
Nóg is er voorraad
Nóg is de gelegenheid gunstig . . .

Koop Nu !

R U S T I G

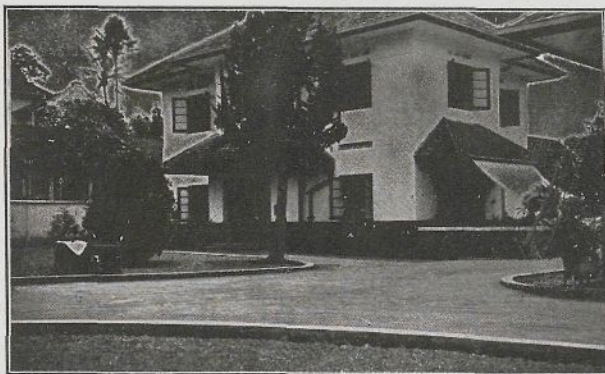

SCHITTERENDE LIGGING

FLAT-COMPLEX
„Olcottpark“

BANDOENG
J A V A
N.O.I.

C H I Q U E .

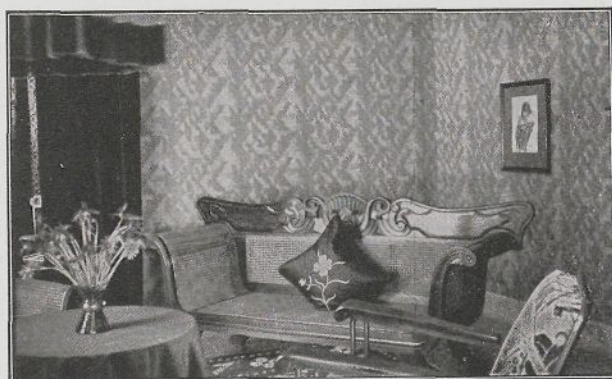
RUIME FLAT-GEBOUWEN

E E N H O M E .

SMAAKVOLLE INRICHTING
VLOTTE BEDIENING
GERENOMMEERDE TAFEL
FIRST CLASS SERVICE

and last but not least...

GEMATIGDE PRIJZEN

GEZELLIGE INTERIEURS

Mooi Bandoeng

OFFICIEEL ORGAAN VAN DE
VEREENIGING „BANDOENG VOORUIT”.

REDACTIE : Dr. L. v. d. Pijl en M. A. J. Kelling.

NOVEMBER 1939

No. 11

JAARGANG 7.

DOEL DER VEREENIGING.

De Vereeniging „Bandoeng Vooruit” stelt zich ten doel, de belangen van Bandoeng en omstreken en die van het vreemdelingenverkeer in den meest uitgebreiden zin des woords te behartigen.

BESTUUR.

Beschermheer	: E. Tacoma, Resident van Priangan.
Eerevoorzitter	: N. Beets, Burgemeester van Bandoeng.
Eereleden	: W. H. Hoogland en Ir. A. Poldervaart.
Voorzitter	: W. H. Hoogland.
Vice-voorzitter	: B. Sluimers.
Secretaris-Thesaurier	: M. A. J. Kelling.
Leden	: A. Bertling, N. A. Douwes Dekker, Fr. J. A. van Es, J. A. C. de Kock van Leeuwen, Dr. L. v. d. Pijl, Mr. P. A. Ursone, R. A. A. Wiranatakoesoema.

Gedelegeerd Bestuurslid in Nederland: C. J. Nauta, Jan Luykenstraat 86 Amsterdam, tel. 95164.

CONTRIBUTIE.

Minimum f 4,— 's jaars v. personen en f 5,— 's jaars voor zaken, instellingen, vereenigingen enz. Het lidmaatschap geeft recht op het maandblad „Mooi Bandoeng” en één toegangskaart 's jaars tot de kraterwegen van den Tangkoeban Prahoe of den Papandajan. Een persoonlijke contributie van f 8,— 's jaars geeft recht op twee toegangskaarten.

DONATEURS.

Men kan de Vereeniging als Donateur steunen door een jaarlijksche bijdrage van minstens f 25.—, of een gift in eens van minstens f 100.—. Het donateurschap geeft recht op een doorlopende persoonlijke toegangskaart naar de kraterwegen van den Tangkoeban Prahoe en den Papandajan.

ABONNEMENTEN.

Niet-leden kunnen zich op „Mooi Bandoeng” abonneeren ad f 2,50 's jaars.

KANTOOR: Naripan 5C.

Geopend: alle werkdagen van 8—1 en van 2.30—5 u. n.m.
Zaterdags van 8 — 12.30 n.m.
Telefoon 1600. Vóór en na kantoortijd 1550.

Ons

JUBILEUM.

Den 17en Februari a.s. zal het 15 jaar geleden zijn, dat onze Vereeniging werd opgericht.

Het Bestuur heeft groote plannen om dien dag waardig te gedenken. Er zijn vele mogelijkheden in studie, doch pas in het volgende nummer kunnen wij mededeelen, wat precies op 't program staat.

Intusschen hebben wij aller medewerking noodig. Daarom vragen wij reeds thans aan onze leden, wie er mee willen doen, om dien dag tot een echt Bandoengsch feest te maken. Zij, die zich niet persoonlijk beschikbaar kunnen stellen, zullen ons, naar wij hopen, financieel willen steunen om ons Jubileum te doen slagen.

Ieder drage dus een steentje bij!

Wij wachten met spanning op Uw telefoontje en/of postwissel. Bij voorbaat dank!

HET BESTUUR.

24/4 61

HOLLANDSCHE GROENTEN IN INDIË.

Landbouwonderneming Dirkshoeve.

Een mengeling van fantasie en werkelijkheid.

Dirkshoeve, de Hoeve van Dirk, een echt Hollandsche naam voor een echt Hollandsch bedrijf.

„Wat eet je hier een verrukkelijke groenten”, zei een Bandoenger tot zijn gastheer te Batavia. „Da's sterk”, was het antwoord, „wat je hier eet, zijn groenten uit je eigen streek.”

Toen de Bandoenger thuis kwam, was het allereerste, wat hij tegen zijn vrouw zei: „Vrouwtje, we nemen voortaan groenten van Dirkshoeve, Hollandsche groenten in Indië geteeld. We kunnen nog in geen jaren met verlof, maar, dat hebben we dan toch alvast van Holland.”

Foto Horsting.

Een frissche symphonie in groenten.

Je had het gezicht van den Bandoenger eens moeten zien, het was een rijksdaalder waard. „Wat zeg je me nou, amice?” „En toch is het zoo, wij gebruiken al sinds maanden groenten „van Dirkshoeve uit Tjisaroea boven Tjimahi en varen er wel bij.” Zijn met deze uitspraak gepaard gaande tongbeweging langs zijn lippen en zijn blik lieten aan de waarheid van deze bewering geen twijfel.

„Ik dacht, dat de afspraak was, dat jij je belastte met de ijskist en ik met het huishouden”, protesteerde z'n vrouw, „het schijnt, dat het bij een ander altijd beter is dan bij jezelf thuis”. Maar manlief, zeker van zijn aanstaande overwinning zei: „Gelijk heb je, maar we gaan samen naar Dirkshoeve en dan ga ik een weddenschap met je aan.” Hij haalde een stuk papier, schreef er iets op, sloot het in een envelop met de woorden: „Hierin staat de

uitslag van ons bezoek aan Dirkshoeve, als ik het verlies mag je een avondtoilet van honderd gulden uitkiezen."

Dirkshoeve werd opgebeld, belet gevraagd en natuurlijk verkregen, want „ons bedrijf heeft geen geheimen en we hebben graag, dat de menschen komen." En zoo klom den volgenden Zondag een auto met een verschillend gestemd echtpaar den mooien weg van Tjimahi naar Tjisaroea tot KM. 7 op, hij zeker van z'n groenten, zij van haar avondtoilet.

Na kennismaking de tuinen in. Nauwelijks op stap, plots naar links een prachtig panorama. Naar het noorden ontplooid zich een kleurenfilm, op den voorgrond weergevend de resultaten van den arbeid, met daarboven en achter een uitzicht over de vlakke van Bandoeng en het bergland om Batoe Djar. Doch niet lang bleef de blik gericht op het geheel, het nabije trok te sterk. Keurige, regelmatige groentenbedden van allerlei tint, strekten zich over groote oppervlakte uit, met daartusschen de helder roode pannendaken van lange, ruime stallen, waarin, zooals straks blijken zou, ruim 1600 varkens, onderdak vinden.

Deze eerste geheel-indruk sloeg al dadelijk in, maar de nu volgende detailbezichtiging zou alras toonen, hetgeen stoere arbeid en doorzettingsvermogen tot stand kunnen brengen. Dan ziet men ook welke zorgen er noodig zijn om zulke groenten op Uw tafel te kunnen doen komen. Doorlopend toezicht,

Kool-idylle.

Foto Horsting.

bestrijding van weersomstandigheden en natuurlijke levende vijanden, die ook van de malsche blaadjes houden, doch waarvoor ze nu eenmaal niet geteeld worden, bewaking tegen diefstal, bemesting, enz., enz., dat moet men zien om het te begrijpen en te bewonderen. De twee woordjes: PET AF geven zuiver weer, hetgeen men als bezoeker voelt bij het aanschouwen van het hier tot stand gebrachte bedrijf.

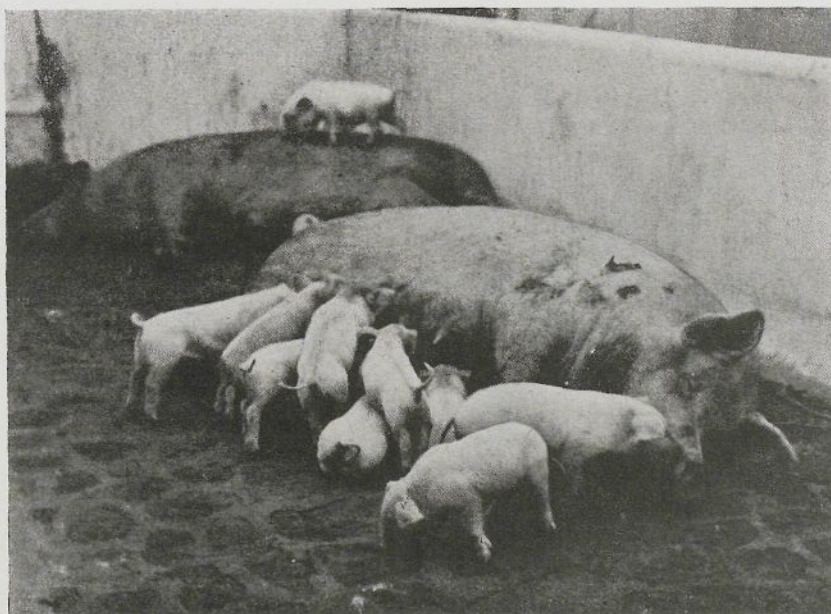

Foto Horsting.

Een gelukkige moeder.

Gedurende den rondgang tusschen de bedden door klonken uit mevrouw'tjes mond uitroepen als: „Gunst, heb je dat ook al in Indië?“, „Och, het is toch niet waar?“ Maar het wàs er en het wàs waar.

Wat er dan was? Wel, de heel gewone groenten, die dagelijks ook „langs de deur“ komen, als worteltjes, boontjes, sla, enz., maar toch van andere kwaliteit, hetgeen vooral opvalt, als men maar eens zoo'n kropje sla bekijkt, van reuzenomvang, frisch en vol. Wanneer men dan tevens de „behandeling“ ziet, gelooft men dadelijk in het volgende:

Rauwkost voor de slanke lijn
Kan thans geen bezwaar meer zijn,
Dirkshoeve's versche kropsala,
Eet men rauw en zonder scha.

Doch er was ook, wat niet of zelden langs de deur komt. En dat waren bloemkool, doperwten, andijvie, spinazie, tuinboonen, boerekool, savoyekool, Hollandsche prei, Brusselsch lof en wat al niet meer.

Ons vrouwtje werd stil, ze zag in gedachten al een stuk van haar avondtoilet afgaan en van zoo'n toiletje kan tegenwoordig toch al zoo heel veel niet meer af

Bij het bezoek aan de kraamkamers van de zeugen was ze opgetogen, „Schattig, jammer, dat ze niet zoo blijven.“ Inderdaad, die kleine, rose biggetjes zijn schattig, evenals vele kleine lieve baby's, waarvan men ook later denkt: „Waren ze maar altijd klein gebleven!“

Gedurende de geheele wandeling had hij niets gezegd, sloeg gade, groenten, varkens en echtgenoot en wreef al bij voorbaat met

Foto Horsting.

Elk plantje wordt verzorgd.

Foto Horsting.

Kool groeit hier als kool!

z'n handen over z'n buikje, vol vertrouwen op zijn succes.

Tot slot volgde een bezoek aan de verpak- en verzendafdeeling, waar een indruk werd verkregen van de zorgvuldige en keurige wijze van verpakking en de verscheidenheid van de inhoud der abonnementsmandjes.

Toen de bezoekers voor het afscheid nemen nog even een koelen drank genoten in de gastvrije woning van de familie Faber, zei het vrouwtje spontaan tot haar man: „Laat die envelop maar dicht, ik weet wat er in staat, je hebt het gewonnen, maar je had niet mogen wedden, als je zoo zeker was van je overwinning. Daar gaat mijn avondtoilet!“

„Nee, daar gaat je avondtoilet niet, ik mijn groenten van Dirkshoeve en jij dit maal ook je plezier.“

Toen keken gastheer en gastvrouw even bescheiden terzijde, want ze voelden iets aankomen, wat veel zou lijken op de nadering der lippen van Nelson Eddy en Eleanor Powell. Er klonk een zoen.

Met de belofte, dat zij dadelijk extra kookles zou gaan nemen, om zulke heerlijke groenten door gebrek aan kunde niet tot haar volle recht te kunnen doen komen, nam het tevreden echtpaar dankbaar afscheid.

Het lijkt me voor den lezer niet al te moeilijk in bovenstaande mengeling fantasie en werkelijkheid van elkaar te scheiden. Spijs moet, wil ze genietbaar blijven, niet altijd op dezelfde wijze worden opgediend. Zelfs Dirkshoeve's groenten niet!

L. H. C. Horsting.

Een tocht naar den Tangkoeban Prahoe

voor een kwart-eeuw.

Vroeg in den morgen, te half zes, rijden wij uit naar den Tangkoeban Prahoe, een der voornaamste kraters van de Preanger, wiens kruin op de kiel van een omgekeerd schip gelijkt.

Zware nevelen omhullen de stad; de atmosfeer is zeer koud. Het is nog geheel duister; in de huizen branden nog de lichtjes van den nacht. In den schemer van den komenden dag schuifelen de menschen als schimmen langs den weg.

De nevelen trekken op. Het licht daagt over het land. De zon beschijnt de bergen. Wij volgen den weg naar Lembang.

De door drie vlugge paardjes getrokken karren voeren ons in rennende vaart over den heirweg, langs in water blinkende sawa's, djagonvelden, katellatuinen, verwilderde koffieboomen, bamboe- en arènbosschen, en langs de hooge paggers der dessa's. Wij stijgen immer, met steeds wijder blik over het land, naar eindeloze horizonten onder den verre, wijden, opaalzachten hemel.

Te Lembang wordt verwisseld van vervoermiddel; te paard of per draagstoel gaan wij nu het hooggebergte in. Langzaam gaat 't stijgend de zonnige lanen van uitgestrekte kinalanden door, tot aan de grens der ontgonnen gronden. Met steile ziegzagen gaat de weg door de duisternis van het oerwoud. Er is geen ander geluid dan de stemmen der koelies, die voortdurend de zware bamboes der draagstoelen van schouder op schouder verwisselen en met korte kreten zich zelf opwekken. De lucht in het bosch is kil, vochtig, huiveringwekkend, vol walgelijke geuren van doode planten.

Ondoorzichtbaar is het woud aan alle zijden. Een smal boschpad, door gebruik gebaad, geeft slechts een doorkijk recht vooruit, vaak tegen hooge steilten, waartegen de koelies in snellen huppelpas, met luid aanhittend geschreeuw, op klauteren, verwonderlijk zeker den voet neerzettend in modder, op steenachtig gruis, in hoog gras, of op gladde hellingen met een net van zware boomwortels.

Langs het pad, waar het oog ook schouwt, ondoordringbare plantengroei; van den bodem tot aan de toppen der hooge zwaarstamige boomen, donker gepolijst, glinsterend tropengroen. Waar even een zonnestraal

doordringt, blinkt het gebladerte op als metaal. Om de hooge boomen overal lianen; klimplanten in groei en bloei onbegrensd. Op zich zelf machtige boomen, de woudreuzen omstrengelend tot hoog in den top.

Verscheidene malen is de weg versperd door een gevallen boomstam, een dooden tronk vol levend groen van parasietenplanten; reuzen te log om te verplaatsen, zoodat door het gebruik een weg is gebaad, om het doode lichaam heen. De paarden volgen het smalle pad langs den tronk; de koelies trekken behendig de draagstoelen onder den dooden stam door, als onder een poort van weelderig groen. Niet ver van het looppad links is een tijgerval in het bosch; een huisje van takken gemaakt, met een open deur, waarachter een geit wordt vastgebonden, als lokaas voor den tijger.

Naar den top wordt het pad steiler. De lucht wordt koeler, lichter, minder kil-vochtig; de ondragelijke ontbindingswalmen verzinken, waar een zonnestraal doordringt. Nog immer geven de morgennevelen zachtheid aan het licht, geheimzinnigheid aan het bosch.

Op de opener wordende wegen, staan nu de zachtgroene varens, de dwergpalmen, de bekerplanten en het mos, al wat in de duisternis van het woud als één was met het harde tropenloof, in 't licht aan den wegrand. Rechts openen zich uitzichten over diepe ravijnen, naar wijde heuvelenreeksen, de bergketens van het grootsche vulkanenland der Préanger; tegen de hellingen der ravijnen staan hooge stammen van palmen en van boomvarens, met kronen als kantwerk tegen den hemel. Links onveranderd de hooge ondoorzichtbare muur van het oerwoud.

Sterke zwaveldampen beheerschen geheel de atmosfeer. De plantengroei verandert volkomen. Kale stammen van doode boomen staan tusschen schaarsch levend hout, waarvan het blad is verschrompeld door vulkanische dampen. Wij zijn nu twee duizend meter hoog. Wij hebben den top van den berg bereikt.

Langs zonnige witte kiezelpaden rennen de koelies naar beneden, houden plotseling halt aan den rand van den krater.

ER IS NOG STEEDS:

BÉTER LICHT

N.V. G.E.B.E.O.

Voor welk een titanenwereld staan wij hier! Een wijde diepte vol snel bewegende nevelen van neerslaande wolken met overweldigende zwavellucht.

De krater is in twee deelen gedeeld, gescheiden door een aarden wal; onder opstijgende wolken wordt de westelijke helft, de Kawah Oepas, zichtbaar; een diepe kuil met kale, zwaar gevoorde wanden. Door 't schemerlicht der witte nevelen, schijnt zilvergroen, verblindend licht, een melkwit kratermeer.

Rechts van den Kawas Oepas de tweede rotsenkuil, de Kawah Ratoe. Hier geen licht of kleur, de woestheid verbrekend. Niets dan diepgevoorde, grauwe rotswanden, waarin het vuur heeft gewoed. De overblijfselen eener wereld, die zichzelf heeft verwoest.

Het is nu elf uur. Het land onbegrensd naar alle hemelstreken, met schitterende horizonten en zonbedrenkte bergketens, is een wereld van vreugde en licht.

In een gezellig kampement, omringd van grazende paarden, wordt het ontbijt gebruikt.

Hoog staat in den namiddag de zon aan den hemel. Op den terugweg is het oerwoud vol licht. Alles is anders! De bloemen in den morgen nauwelijks zichtbaar, schitteren overal op. De hooge boomstammen zijn beladen met varens en orchideeën. De klimplanten tusschen het gebladerte zijn vol bloemen, ieder van eigen kleur, dooreengestrengeld als bloeiende boomen, met bloemtrossen van rood, wit, geel en blauw; hooge bloemenpyramides tot aan de toppen der woudreuzen. Alle schimmel- en paddestoelgeuren van het vergane leven zijn door de zonnewarmte beheerscht. De diepten der ravijnen, met de opwuiwende palmkronen en varenwaaiers, liggen in den brandgloed van het licht. Telkens klinkt een klaar geluid van een enkelen vogel, met de intonatie van een menschenstem, door het bosch; het is de stem van een bèo.

Wij komen jagers tegen, één voor één achter elkaar, met hun rustigen vasten stap van boschmensen, het blaasroer in de hand. Bundels orchideeën worden ons gebracht; door kleine jongens, die onverwachts als kabouters uit het bosch springen en met een onderdanig gebaar, bedeesd de bloemen aanbieden. De koelies hebben de draagstoelen met orchideeën versierd, met een schat van wilde bloemen, die ik nimmer heb gezien, waarvan ik geen enkelen naam ken. Veel witte en veel blauwe bloemen, die er

uitzien alsof ze gemaakt zijn van was; orchideeën in de prachtigste variëteiten en verscheidenheid van kleuren. Heeft in den morgenstond het bosch den indruk gemaakt van een koele grootsche kathedraal, op het middaguur gelijkt het een verlichte, rijkversierde feesthal.

De opene wegen door de kinatuinen zijn brandend heet. Telkens moeten de vermoeide koelies rusten en omwisselen met het dubbel, dat tot vervanging is mee gegaan. Om beurten loopen zij snel vooruit, om in een waterplas, vlak aan den weg, even voor Lembang, te gaan baden.

Te Lembang wordt weer van vervoermiddel gewisseld. De frissche groentetuinen van Lembang blakeren nu in de zon. Met nog sneller vaart dan in den morgen rennen de paarden, nu door stof en middaghitte, den steeds dalenden weg naar Bandoeng terug.

(Uit: Een rondreis door het land van Jan Pietersz. Coen door C. H. Vissering).

Ontspanningsoord „Westerpark“

Groot meer, roei-, zeil- en motorbooten, kano's en plezierbooten te huur. Restaurant annex bar. Europ. en Chin. schotels, rijsttafel enz.: onovertreffbaar van smaak. Concurreerende prijzen. Europ. milieu, Nederlandsche gezelligheid.

Dagelijks geopend van 's morgens 7 tot 's nachts 1 uur.

HET WESTERPARK

GROOTE POSTWEG WEST, telf. 2819
ANDIR - BANDOENG

VRAAGT HET HUISHOUDTARIEF OP
PROEF. HET ZAL U BEVALLEN!

N.V. G.E.B.E.O.

De Kraters van den Tangkoebanprahoe.

KLEIN- ABESSYNIË

Met instemming en tegelijk met ergernis — (hoe kan dat, zult U vragen, maar dat zal U straks duidelijk zijn) nemen wij ondervolgende „Tegenstrijdigheden” over uit het A.I.D. „De Preangerbode”:

„Kent gij, lezers ergens ter wereld een groote stad van welken miljoenen-omvang ook, die de liefde voor het verleden zóó sterk aanvoelt, dat zij midden in de bebouwde kom der gemeente op het duurste stukje stadsgrond een brok levende natuur, dateerende van eeuwen en eeuwen terug, als een natuurpark, als een wildreservaat handhaaft en verzorgt?

Peking bewaart als een heilige reliquie de scherven van den pot, waaruit de eerste keizers van het Hemelsche Rijk hun rijst gegeten hebben. Cairo is trotsch op zijn pyramiden, Rome adverteert de afgebroken marmeren zuilen van het Colosseum, Parijs zijn catacomben en de eerste nachtkroeg uit den tijd van Vercingetorix, Berlijn den goddelijken oorsprong van het Arische hakenkruis en onlangs nog heeft men met veel plechtigheid in Amsterdam een stuk vermolmd hout uit het IJ opgevischt, dat door historici herkend werd als de eerste heipaal, waarmede de Kaninefaten den grondslag voor Nederlands hoofdstad geslagen hebben. Vol trots laat de New Yorker u zien het jenevervat, met welks inhoud onze voorvaderen het eiland Manhattan gekocht hebben. Maar al deze historische steden vallen met hun betrekkelijk nieuwtijdsche reliquieën in het niet bij Bandoeng.

Wij, stedelingen van deze stad, waar uit de golven van een legendarisch meer de zon is opgegaan, wij kunnen bogen op een poesaka, die de geschiedenis van Bandoeng terugvoert tot de oertijden van het eiland Djawa van voor den tijd van den bouw van den Boroboedoe, nog voordat de Batoetoelis in het rijk van Padjadjaran beschreven werd.

Bandoeng is de eenige stad ter wereld, die als dierbaar kleinood een stuk levende na-

tuur van tempo doeloe, doeloe in het midden van het moderne stadsbeeld als iets kostbaars bewaart en dat door profane menschenhanden nimmer beroerd mag worden. Zij, die niet als wij gegrasduind hebben in de geschiedenis dezer stad, zij weten niet, dat op den hoek van den Grooten Postweg en van de Aloon-aloon verborgen achter hoge palissaden ligt een stuk grond, dat sinds eeuwen in volle ongereptheid bewaard wordt voor de kindskinderen onzer achterkleinkinderen.

Er zijn lieden, die zonder eenig gevoel noch liefde voor Bandoengs historie kwaad spreken van dit lapje gronds; er zijn speculanten, die azen op de mogelijkheid, dat deze honderd vierkante meters rimboe bebouwd zullen worden, die in hun materialistische overwegingen daar op dat geheiligde stuk Bandoengs grond een skyscraper willen zetten.

Goden zij dank, Bandoeng heeft zijn vroege vaders, die een dergelijke heiligschennis nooit ofte nimmer zullen toelaten. Het beschikkingsrecht over dezen grond hebben zij niet, doch wat zij gedaan hebben om het kostbaar bezit voor de heiligschennende blikken te behoeden, is grootsch geweest. De rimboe uit den tijd van de voorvaders van Ardjoeno, de oude boomen, die geplant zijn door godenhanden, het wild, dat daar vrij in de goddelijke natuur zwerft en waarvan de grootste experts van praehistorische zoölogie beweren, dat het de nakomelingen zijn van een bizonder genus van de „felis kampongensis”, een onecht zusje van de brontosaurus, dat alles wordt voor ons geheim gehouden door het gemeentebestuur, dat de aandacht van de nieuwsgierige voorbijgangers afleidt door een welgemeenden raad, in vlammend roode letters gegeven: „Neem liever Ankerpils”.

Zóó is Bandoeng, schoone stad van schrille tegenstrijdigheden.

Liever Ankerpils dan een goed en fraai gebouw op het mooiste punt van de gemeente.

EEN VERLICHT HUISNUMMER
IS ALS EEN BAKEN IN ZEE!

N.V. G.E.B.E.O.

Sitoe - Lembang.

Tot een van de mooiste, gemakkelijkste en aantrekkelijkste autotochten dicht bij Bandoeng, behoort stellig een bezoek aan Sitoe Lembang. Het is opvallend, hoe weinig Bandoengers nog genieten van onze heerlijke omgeving en van de prachtige auto- en wandeltochten, die als het ware naast de deur liggen.

Wij willen onze leden daarom zoo nu en dan nog eens weer wijzen op deze aantrekkelijkheden.

Wanneer men 's Zondagsmorgens met de auto van Bandoeng vertrekt en op den Lembangweg vlak achter „Isola” den zoogenaamden „Waterleidingweg” inslaat (deze is alleen 's Zondags voor het publiek opengesteld), is men na 20 minuten rijden aan het begin van den nieuwen, door het Boschwezen aangelegden weg van Tjisaroea naar Sitoe Lembang. Deze weg begint iets voorbij den Tjisaroea waterval en is ook alleen des Zondags voor het publiek opengesteld. Wil men door de week deze tocht maken, dan is het óók mogelijk, doch dan dient men te voren daartoe toestemming te vragen aan den Opperhoutvester van Noord Bandoeng, Tjibeunjing Plantsoen Zuid 37.

Vanaf dit punt bereikt men in een kwartier Sitoe Lembang. Het is een weg met heerlijke uitzichten. Het laatste deel gaat door een stuk oerwoud, dat helaas momenteel gedeeltelijk gerooid wordt voor reboisatie.

Sitoe Lembang is een z.g.n. „Thalsperre”, d.w.z. een kunstmatig gevormd meer, zooals b.v. ook Tjileuntja is.

Vroeger was hier wel reeds een natuurlijk meertje, doch door de afdamming van de Tjimahi is het aanmerkelijk vergroot, waardoor het oorspronkelijk bosch aldaar is geïnundeerd. In den loop der jaren is het meerendeel der boomstammen doorgerot en onder het wateroppervlak verdwenen. Het Boschwezen helpt den laatsten tijd een handje mee om deze boomstronken te verwijderen. De bedoeling is, daartoe gedurende eenigen tijd het meer geheel leeg te laten

loopen om de laatste boomstronken, die op den bodem liggen en momenteel een gevaar vormen b.v. bij het roeien, zeilen en zwemmen, geheel te verwijderen. Daarna zal men het meer weer geheel laten volloopen.

Is dit gebeurd, dan zal Bandoeng een prachtig bergmeer rijker zijn. Sitoe Lembang wordt dan een duchtige concurrent van Tjipanoendjang en Tjileuntja, aangezien het per auto slechts een groot half uur van Bandoeng verwijderd ligt en prachtig gelegen is tusschen Boerangrang en Tangkoeban Prahoe. Sitoe Lembang biedt dan een uitnemende gelegenheid voor zwemmen, zeilen, roeien, en andere watersporten.

Intusschen raden wij onze leden aan eens een tocht te maken naar dit ook thans reeds zoo mooie bergmeer.

Men kan dan terugrijden via Tjisaroea en de boerderijen, die daar liggen eens bezichtigen. Ook dat is zeer de moeite waard. Het spreekt vanzelf, dat men de eigenaren tijdig te voren moet vragen, of het bezoek hun welkom is.

Van Tjisaroea rijdt men vervolgens over Tjimahi en Tjimindi terug naar Bandoeng in ongeveer drie kwartier.

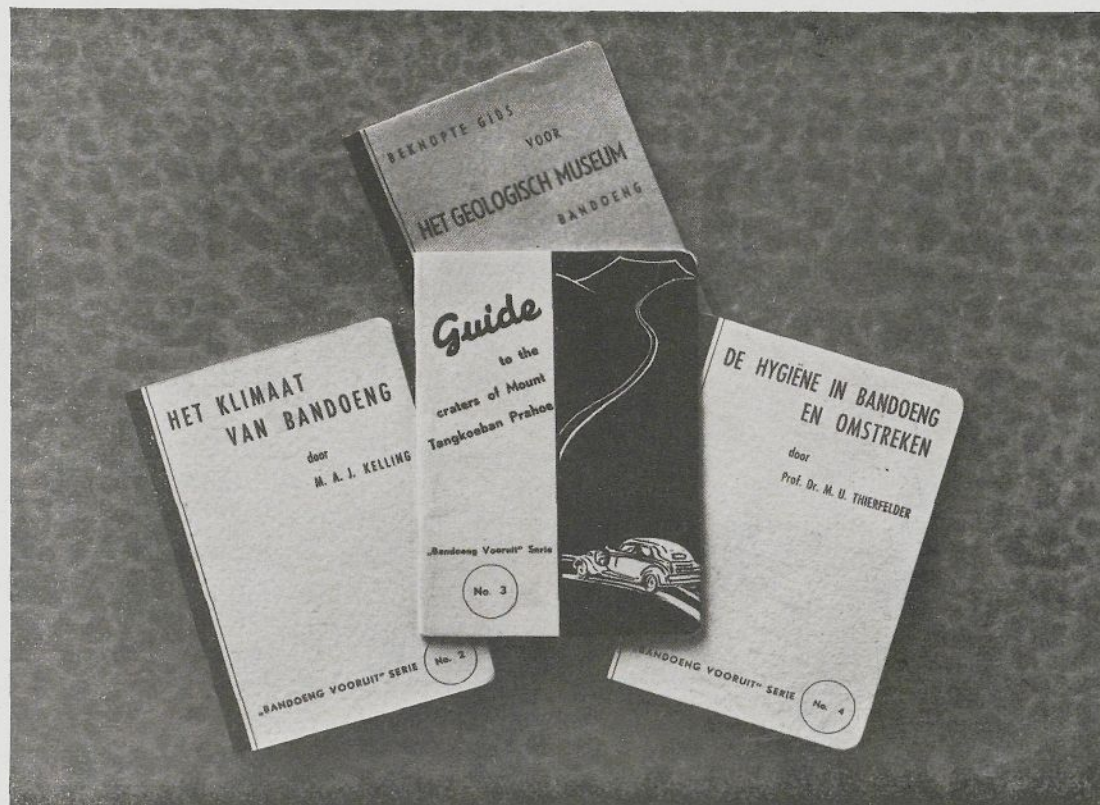
K.

Sitoe-Lembang. ons
dichtstbijzijnde bergmeer.

Foto Kelling.

ONZE „BANDOENG VOORUIT” SERIE

Is U reeds in het bezit van de hierboven afgebeelde handige boekjes uit onze „BANDOENG VOORUIT”-serie?

Zij kosten voor leden slechts **10 cent** per deeltje, (voor niet-leden f 0,25) maar ze verschaffen U voor gulden genot en voordeel, want zij bevatten een schat van wetenswaardige gegevens over Bandoeng en Omgeving.

Verschenen zijn tot dusver:

1. **Beknopte gids voor het geologisch Museum Bandoeng** door Dr. R. W. van Bemmelen.
2. **Het klimaat van Bandoeng** door M. A. J. Kelling.
3. **Guide to the craters of Mount Tangkoeban Prahoe**.
4. **De hygiëne in Bandoeng en Omstreken** door Prof. Dr. M. U. Thierfelder.
5. **Wandelgids voor den Tangkoeban Prahoe** door Dr. L. van der Pijl.
6. **De geologische geschiedenis van Bandoengs omgeving** door Dr. R. W. van Bemmelen.
7. **Waar logeeren wij?**
8. **De geschiedenis van Bandoeng** door M. A. J. Kelling.

De voorraad is slechts beperkt.

Koopt dus spoedig.

EXCURSIES *in November*

I. Naar de warme bronnen van TJONGGEANG.

Het Bestuur der BANDOENGSCHE EXCURSIE VEREENIGING deelt mede, dat de eerstkomende tocht gemaakt zal worden naar de warme bronnen van Tjonggeang, halverwege Bandoeng – Cheribon. Deze geneeskrachtige bronnen zijn niet zoo zeer bekend bij de meeste Bandoengers.

Deelnemers worden Zondag, 5 November a.s. tusschen half zes en 6 uur v.m. van huis gehaald en gebracht naar het verzamelpunt Groote Postweg/Riouwstraat van waaruit de afrit om 6 uur zal plaats vinden.

Gereden wordt via Tandjongsarie, tot eenige k.m. voorbij Soemedang waarna men links een binnenweg van ± 9 km. neemt tot vlak bij de bronnen aan de voet van de Tampomas. Hier bestaat gelegenheid tot het nemen van een bad, waarna een wandeling kan worden gemaakt. Daarna rijdt men terug naar den grooten weg om iets verder bij dessa Tjimalaka in de richting Soebang te gaan. Hier rijdt men langs de noordelijke hellingen van Bandoengs in 't N. gelegen bergen via de Onderneming „Sariredja”, het tolhuis bij Wates en Lembang naar huis.

Deze prachtige tocht, waarbij heel weinig geloopt zal worden, zal, naar het Bestuur verwacht, voor velen aanleiding zijn om daaraan deel te nemen. Tegen lunchtijd is men thuis.

Leider is de Heer J. H. Pietersz.

De kosten van deelname bedragen voor:

Leden van „Bandoeng Vooruit” f 5.— per persoon.

Aanmelding geschiedt tot uiterlijk Vrijdagavond, 3 Nov. a.s. 7 uur bij den Secr.-Penningmeester, Progostr. 16 telef. 1612 of bij Mej. M. Latsch p/a. Apoth. Bavosta, telef. 227.

II. Naar den GALOENGGOENG en het meer van Pandjaloe op Zondag, 5 November 1939.

- VERTREK:** Des nachts om 4 u. van af het verzamelpunt der auto's hoek Riouwstraat – Groote Postweg. De deelnemer (sters) worden omstreeks kwart voor vier van huis gehaald.
- TERUGKOMST:** Te Bandoeng in den loop van Zondagavond.
- KOSTEN:** Voor leden van „Bandoeng Vooruit” f 8.— p.p.
- UITRUSTING:** Veldflesch. Ontbijt. Foto- en film-toestel. Warme kleeren voor den nachtelijken auto-rit. Men houde rekening met de mogelijkheid van regen.
- AANMELDING:** Uiterlijk Donderdag, 2 Nov. a.s. om 6 u. n.m. bij den Heer Ch. HERMANS. Riouwstraat 118. Tel. 2334.
- BIJZONDERHEDEN:** Wij rijden via Tjitjalengka, den Nagreg-pas en Tjiawi tot een tiental K.M. vóór Tasikmalaja, waar wij een binnenweg inslaan om via Tjiponjo de badplaats Tjipanas te bereiken. Van hier brengt een matig stijgend boschpad ons in $1\frac{1}{2}$ uur in den krater.
- De krater van den Galoenggoeng is door zijn hooge, onbeklimbare wanden wel de meest imposante van Bandoeng's omgeving. De merkwaardige lava-prop, die in 1938 midden in den krater omhoog is gerezen, ligt nog voor ons zooals zij er uitzag bij haar ontstaan.
- De warme bronnen van Tjipanas zetten travertijn af.
- Na terugkomst te Tjipanas wordt gereden naar het wonderschoone meer van Pandjaloe, alwaar in de pasanggrahan de lunch wordt gebruikt (lunchprijs inbegrepen in kosten van deelname). Indien tijd en weersomstandigheden het toelaten wordt 's middags een wandeling om het meer gemaakt. Een met weinig inspanning te maken, zeer gevarieerde en rijke excursie.

Verschenen :

„MET OPEN OOGEN DOOR BANDOENG”

Een bundel van de aantrekkelijke, frisch geschreven artikelen, die door Dr. L. van der PIJL in den loop der jaren in „MOOI BANDOENG” gepubliceerd zijn. Uit enkele andere tijdschriften zijn daarin ook stukjes opgenomen.

Het geheel geeft een uitnemend beeld van wat er aan planten en dieren in Bandoeng's omgeving waar te nemen is. Daar het niet op vormenkennis, maar op levensverhoudingen ingesteld is, wil het inwoners en bezoekers vertrouwd maken met het leven in hun omgeving.

Bij ons kantoor zijn exemplaren verkrijgbaar á f 1,25.

Een aardig geschenk voor Uw relaties.

Een mooi souvenir aan Bandoeng!

v/h H.G. Jenne & Co

Slachterij tel. 900 toko tel. 1714

Waarom ???

Zoudt **U** geen klant zijn van een slachterij

Met Europeesch geschoold vakpersoneel.

Welke aan kwaliteit en bereiding de hoogste eischen stelt.

De grootst mogelijke hygiëne betracht.

Up to date is ingericht met de meest moderne machines.

Hypermoderne koelkamers heeft.

Als U

*Geen Hoogere prijzen
betaalt*

dan bij andere Europeesche slagers

„Goede wijn behoeft geen krans”

„Multifoto.”

STEEDS 'T BESTE ADRES
VOOR:

Studio -

Serie EN

Buitenopnamen.

Wij zijn overal te ontbieden.

Ook 's nachts, zonder enkele prijsverhooging.

Bel maar op 2742 of na 8 uur n.m. 2740 en onze fotograaf is binnen een kwartier ter Uwer beschikking!

Een afweermiddel tegen Patjets.

In het September-nummer van „Mooi Bandoeng” las ik met belangstelling, hetgeen Dr. L. v. d. Pijl daar over bloedzuigers heeft geschreven.

Bij mijn bergtochten kwam ik vanzelf eveneens herhaaldelijk in aanraking met deze aanhankelijke diertjes. Ik heb zelfs eens het voornemen gehad aan het beruchte meer van Tjiharoes te bivakkeeren, maar toen we als voorbereidende maatregel eerst den inwendigen mensch gingen versterken, werden we bij deze bezigheid op dusdanige wijze aangevallen, dat we 't maar veiliger vonden onze matten op te rollen en op de Engelsche vlakke den nacht door te brengen. Een bosch met patjets levert geen apart genoegen op, dat is zeker, maar als men er zich een beetje tegen wapent en niet in gezelschap verkeert van menschen, die het bij een toenadering dezer diertjes op hun zenuwen krijgen, dan kan men toch ten volle van zijn dag genieten.

Evenmin als de schrijver zag ik ooit een patjet springen of zich uit een boom op zijn prooi werpen. Neen, ze stappen rustig over, zooals een geroutineerde forens met onfeilbare zekerheid zich haakt aan den rijdenden tram, die hem naar zijn doel brengt.

Wanneer men door een patjet-rijk terrein loopt, dient men te zorgen voor een goede bescherming van de voeten en beenen, en een middel bij de hand te hebben om de indringers onschadelijk te maken.

Om te beletten, dat de patjets door de vetergaten kruipen en zoo in den schoen komen, laat men inplaats van de gewone lip een stuk goed in de schoen naaien, dat de zijkanen met elkaar verbindt. Men krijgt dan één geheel waar ze niet doorheen kunnen komen. Draagt men een lange broek of een rijbroek en men wikkelt daarom heen de puttees — maar dan op de goede manier! — dan is men heel aardig beveiligd. Mijn ondervinding is, dat insmeren van de schoenen met zeep weinig effect geeft. In het natte bosch zijn de schoenen in korten tijd weer schoon.

Van tijd tot tijd inspecteert men elkaar eens van onder tot boven, om te voorkomen,

dat er plotseling een bloedvlek op den rug ontstaat.

En nu het middel om de aanvallers onschadelijk te maken. Een brandende sigaret helpt zeker, zoo lang ze niet onder de kleeren zitten. Gekauwde tabak is ook voldoende, maar let U eens op, dat tabak kauwen een bezigheid is, die iedereen graag aan een ander overlaat. Het geeft leelijke vlekken en een zeeziekerig gevoel.

Het was op een van die achtdaagsche tochten, waarbij geest en lichaam door de zuiverende werking der natuur een wonderbaarlijke verandering ondergaan, dat ik door het breken van een bamboe in een ravijn duikelde, zonder een schram er weer uitklom, maar gebeten werd door een patjet, die me een week later met een rood opgezwollen been voor bijna een maand verplichtte de horizontale houding aan te nemen.

Toen zwoer ik wraak en maakte een middel, dat kort maar zeker met de aanvallers afrekent. Hier is het. U kunt het in elke apotheek laten gereedmaken.

Menthol 1.

Tinct. ratanhiae 2.5.

Formalin 5.

Spir. fortior 40.

Deze vloeistof is zoo goed als kleurloos. De patjet, in welk stadium van zijn feestoes hij ook verkeert, laat onmiddellijk los en is dood, zoodra hij met een penseeltje of een propje watten, gedrenkt in de vloeistof, maar even bij zijn zuignap wordt aangeraakt.

Het wondje trekt veel vlugger samen en bloedt soms heelemaal niet of in ieder geval veel minder.

De stof oefent tevens een desinfecteerende werking uit. Een indringer, die zich onder de kleeren op de huid bevindt wordt rustig met een druppeltje door de kleeren heen bewerkt met hetzelfde resultaat. De jeuk is ook aanmerkelijk minder dan zonder toepassing van het middel.

Een fleschje met een wijde opening, gevuld met dit vloeibare wapen en een sapoe-lidi met een watje, zietdaar de uitrusting, welke U veilig door het grootste leger patjets heenloodst.

P. I n g e l s e.

EEN KLEINE WENK: GEEFT STEEDS

EEN PRACTISCH GESCHENK.

N.V. G.E.B.E.O.

DRUKKERIJ

VISSER

drukt niet alleen, maar
piekert ook voor U!

ONTWERPEN
RECLAME-
ADVIEZEN
CLICHE'S

TELEFOON
336
NA SLUITING 2795

IN
BANDOENG
BESTELT MEN
MELK
BIJ DE
BANDOENGSCHE MELK CENTRALE
TELEFOON 2002 EN 2022

Buddha

De Mineraalwaterfabriek voor kwaliteitsproducten

TELF. 276

ZEISS IKON

CAMERA'S
BIJ

Fotohuis „Braga“

GEBOUW D. E. N. I. S. BANDOENG.

MODERNE BIJOUX

met Granaat - Koraal - Opaal steenen.

GOEDE HORLOGES

merk Cyma - Standard & de Luxe;
ASTIN.

FIJNE GOUD-, en ZILVER WERKEN

ringen, armbanden, hangers etc.

GERO - ARTIKELEN

in grootste keuze.

JUWELIERS - HORLOGERS

G. EN J. DE LEEUW

BANDOENG BRAGAWEG 47a

VACANT

Voor Uwe Bloemstukken gaat
men naar.

„HET BLOEMENHUIS“

Merdika 26. — BANDOENG Telf. 3.

Billijke prijzen. Privé service.

Wat men in den
loop der jaren

van *Bandoeng* dacht en verwachtte.

Wanneer het blijkt, dat iemand een mooie carrière, op welk gebied dan ook, tegemoet gaat door op den voorgrond te treden, gaan journalisten of andere speurders ijlings opdiepen, wat er is te vermelden uit de jeugd en jongelingsjaren van den aanstaanden uitblinker.

Nu BANDOENG onder de Indische steden steeds meer en meer aan de spits komt te staan en alle oudere plaatsen, niettegenstaande hun historische beteekenis, praktisch reeds voorbij is gestevend, lijkt het mij niet onaardig anderen eens te laten vertellen, hoe zij op hun reizen de jonge Indische Stedenkoningin aantreffen en wat zij in de toekomst van haar verwachtten.

De oudste door mij gevonden indruk is die van

JUSTUS VAN MAURIK in „INDRUKKEN VAN EEN TOTOK,” uitgave 1897.

„BANDONG de vriendelijke, nette stad, breed aangelegd en uitgebouwd, rijst plotseling voor mijn geest op, als een schoone, jonge Indische vrouw, die, frisch uit 't bad gestegen, tusschen groene palmen en boomen haar lachend gelaat doet zien, nog omsluisd met een licht gaas, dat zij behaagziek om zich henen plooit.

Zóó ligt des morgens Bandong in den nevel, vochtig en koel, totdat de zon op middaghoogte alles met haar warme stralen verguldt.

Bandong is een nog vrij jeugdige stad, maar een krachtige groei doet haar grootter en grootter worden, zich ontwikkelen en toenemen in omvang, schoonheid en kracht.

Ik verplaats me weer op de ruime, groene, frisch begroeide aloong-aloong met de fraaie Regentswoning, de groote Missigit, en het verblijf van den Resident; — op het Race-terrein, waar de snelvoetige Javaansche paardjes kampen om den prijs, terwijl duizenden en duizenden inlanders toestroomen om het schouwspel te genieten. Dan is er geen plaats te vinden in de hotels, dan wordt bijna ieder particulier huis een logement, want de Bandongers zijn gastvrij en gul.

Stroomen bezoekers gaan dan na de feesten naar Tjampelas om te baden of toeren rijdend langs den bergstroom, waarin de karbouwen met hun jongen frischheid zoeken, waarin de boomen en planten zich behaag-

ziek spiegelen. Dan wordt er vroolijk gepicniet bij den kleinen waterval, die bescheiden voortklatert zonder te vertellen wat hij ziet op dat plekje, zoo geschikt voor liefdezoekende harten, omdat het romantisch is en stil.”

Jammer, dat onze brave JUSTUS, juist nu het interessant wordt en spannend, een sprong neemt naar Lélès, waarin we hem maar niet zullen volgen.

De tweede bron is de

„REISGIDS VOOR NED.-INDIE” van de KONINK. PAKETV. MIJ., uitgave 1906

„Aan de stations vinden we omnibussen der hotels van mevrouw HOMANN en van den heer THIEM en van het Wilhelmina hotel.

In de onmiddellijke nabijheid van het station staat het kleine goedkoopere Hotel Phoenix.

In de vroege morgenuren hangt er dikwijls in de vlakte en de plaats zelf een dichte nevel, doch gedurende het verdere gedeelte van den dag geniet men ten volle van het koele, vochtige klimaat. Een wandeling door de vrij uitgestrekte plaats met haar aloon-aloon(plein) voor de woning van den regent, waaraan de groote Mesigit gelegen is, het ruime residentiehuis, het park, de kweekschool voor inlandsche onderwijzers, de pasar en het raceterrein (Tegallega), vanwaar men een ruim uitzicht geniet op de zuidelijke bergketens, is ten eerste aan te raden. — Mocht men in Juli Bandong bezoeken, dan kan men de feesten der jaarlijksche races bijwonen en de fatsoenlijke, vroolijke drukte opmerken, die er dan onder de duizenden van alle zijden bijeengestroomde op het netst uitgedoste inlanders heerscht.

De badplaats Tjampelas, op 2 palen (3 K.M.) achter het residentiehuis gelegen, wordt per karretje (f 0.50) in twintig minuten bereikt. Voor 10 centen kan men hier een heerlijk stortbad van helder frisch bergwater bekomen. Voor f 2.50 à f 3.— rijdt men in een half uur naar den kleinen, 13 m. hoogen waterval (Tjoeroek-Dago), waar men een uitstekend plekje voor een picnic vindt.”

Evenals van Maurik verlaat hier de K. P. M. gids BANDONG, wij blijven er nog wat. Of neen, laten we ook even de Preanger

in gaan en wel aan de hand van een van Nederland's toen tertijsde meest bekende journalisten:

CHARLES BOISSEVAIN in TROPISCH
NEDERLAND, uitgave 1909.

„Sinds ik in de Preanger ben, leef ik, voel ik, schrijf ik onder den invloed van zongne-goud en blauw, van goud en groen, en elke dag begint met den gloed van kleur, die de geboorte van het licht aankondigt. De dage-raad, die hemeldochter, is zoo rein, zoo vriendelijk....., vogels — overdag verborgen — vliegen, zingen, tijlpen dan..... boven de bergen verrijst de stralenkrans en alles is jong en frisch.

Indien iedereen in Java van zes tot zeven uur langs de rivier of over de heuvelen ging, zou niemand over eentonig groen of zwaar-moedig landschap ooit klagen, want in de jeugd der wereld begonnen ze dan den dag.

O, die ochtenden op de heuvelen der Preanger”.

Over BANDOENG zelf is onze Handelsblad-Hoofdredacteur erg kort. We lezen slechts:

„Eenigen tijd was ik te Bandoeng, de hoofdstad van het liefelijke gewest, de vriendelijke, frissche stad, die in een heerlijk Italiaansch klimaat zich verheugt en het middelpunt is van mooie tochten de bergen in. Ik vertoefde er eenige dagen bij mijn neef W. Boissevain, den resident der Preanger Regentschappen, een geboren regeerder en administrateur, voor wiens karakter en werk ik waren eerbied leerde gevoelen en die mij zooveel deed zien en opmerken.”

Nu oordeel en indrukken van een geheel ander soort mensch en schrijver en wel van LOUIS COUPERUS in OOSTWAARTS, uitgave 1924.

„Midden in deze mysterieuze, wijde bergwereld, die een eeuwig geheim schijnt te zullen zijn, voor wie uit het Westen hier komen, ligt een nieuwe stad: Bandoeng (het valt op dat vanaf Boissevain niet meer geschreven wordt Bandoeng, maar Bandoeng, H.). Een stad van Westersch effort, een stad van Ned.-Ind. cultuur en belangen, een stad van Ned.-Ind. kolonialen arbeid en leven en streven. Zij schijnt gisteren gebouwd.

Groote, witte gebouwen staan gesticht in een nieuwen stijl, die gematigd bleef in hare eerezucht om te doen gelooven, dat onze tijd een bouwstijl heeft. De lijnen zijn in hun modernisme jong, frisch en krachtig te noemen. Treffen zullen U dadelijk het Dep. van Oorlog, de Javasche Bank, Sociëteit Concordia.

De nieuwe villa-wijken lijnen hunne wat naakte, nog boomlooze emplacementen uit. Het heeft het rulle van Scheveningen en verkleint in uw vergissing de lagere heuvelen daarginds tot een vaag duinlandschap. Onrechtvaardig is echter deze misprijzing.

Bandoeng is een opkomende stad van toekomst. Over vijf jaar zal de natuur geholpen hebben al deze lacunes tusschen het nieuwe bouwwerk met boomen en bloemen en groen te vullen. Zoo zie ik de stad al reeds. Dan ligt Bandoeng frisch, af, modern, Europeesch en Westersch — nu reeds ligt het zoo — tusschen de wijde geheimzinnigheden der bergen, in de van mysterie doorzongen ondoorzienbaarheid der steeds wachtende stille krachten.

Ik wensch Bandoeng gaarne toe, dai zij Weltevreden op zij streve. Dat de nieuwe hoofdplaats in Java, Bandoeng zij. Dat andere departementen, het strategisch hier, naar het mij schijnt zeer juist overgebrachte Dep. van Oorlog, volgen. De oude kustplaats, plaats van Bewind onzer Voorvaderen, heeft uitgediend. Zij moge tusschen Tandjong Priok en Bandoeng dan blijven de stad van eerste aankomst. Maar het klimaat, onze groote vijand alhier, beult er den werkenden Westerling af, vreet aan zijn zenuwen, sloopt de krachten van zijn lichaam en ziel. In de van de bergen meegewaaiide koelte zal zeker Bandoeng's klimaat gunstiger medewerkers met wie zich hier vestigt en een arbeidscentrum sticht”.

Rest een laatste aanhaling en wel hetgeen ik vond van:

C. K. ELOUT in INDISCH DAGBOEK
uitgave 1926.

„Van de ligging van Bandoeng heb ik een zeldzaam mooi overzicht gekregen door de voorkomendheid van den legercommandant en de welwillendheid van den commandant der Bandoengsche vliegvelden Soekamiskien en Andir. Ik ben namelijk van Andir uit met een militair vliegtuig (een Haviland) de lucht ingegaan en heb ongeveer een half uur rondgesnord.

Bandoeng is een stad in snelle opkomst, de derde (in Europeanental) van Indië na Batavia en Soerabaja. Het dagteekent, op de tegenwoordige ligplaats, van 1840, maar zijn ontwikkeling tot ambtelijke residentie is pas een tiental jaren oud. Men kan dat wel merken; de stad heeft iets gemaakts (in tegenstelling tot het gewordene van Batavia) en mist wat van de gulle grootheid van Indië's

hoofdstad; ook van zijn groen. Dat neemt niet weg, dat ik het, in den fellen strijd tusschen Batavia en Bandoeng om het behouden of verkrijgen van gouvernementsinstellingen, toch op Bandoeng houd. De argumenten voor Batavia lijken me geen van alle zeer klemmend, met name niet wat betreffende het „contact met den handel.” De telefoon in Indië, ook de interlocale, is uitstekend. Zouden handelsmannen wel vaak te Batavia anders dan telegrafisch (m.i. is hier bedoeld telefonisch. H.) met de departementen verkeerden? Trouwens met het Dep. van Landbouw en Nijverheid moeten ze 't nu al doen, want dat zetelt. evenals gewoonlijk de G. G. doet in Buitenzorg, Bandoeng ligt op 3½ uur sporens van Batavia, maar de Nederlandsche industrieelen uit Groningen, Twente en het zuiden van Brabant hebben evenlang te sporen om in Den Haag te komen. en moeten het stellen met een veel slechtere telefoon. En voor de handelsplaats van Indië, Soerabaja, is de quaestie van geen belang. Terwijl daarentegen het Bandoengsche hoofdargument — in deze frissche atmosfeer kan men beter werken — onweerlegbaar is.

Men heeft de regeeringsorganen over drie B's verspreid, Batavia, Buitenzorg en Bandoeng; men brenge ze samen in één: in BANDOENG”.

Tot zoover ons groepje schrijvers van vroeger dagen. Wat zouden zij, die in die dagen lang geleden, onze veste al zoo prezen, opkijken, wanneer zij daar nu nog eens een kijkje zouden kunnen nemen. Zonder eenigen twijfel zouden zij, elk voor zich

BANDOENG, STAD MIJNER DROOMEN, noemen.

Welke Bandoenger componeert eens een pakkende, gevoelvolle melodie, welke tot volkomen uiting brengt zijn en onze liefde en bewondering voor de stad onzer inwoning een compositie, het zoo bekende en mooie.

WIEN, DU STADT MEINER TRÄUME, evenarend.

Wanneer hij eens op een mooien heiligen maannacht ging naar Dago, het plekje, waarvan Justus van Maurik reeds in 1897 getuigde, dat het „zoo geschikt was voor liefde zoekende harten, omdat het er zoo romantisch is en stil”, zal de inspiratie zeer zeker niet uitblijven.

L. H. C. Horsting.

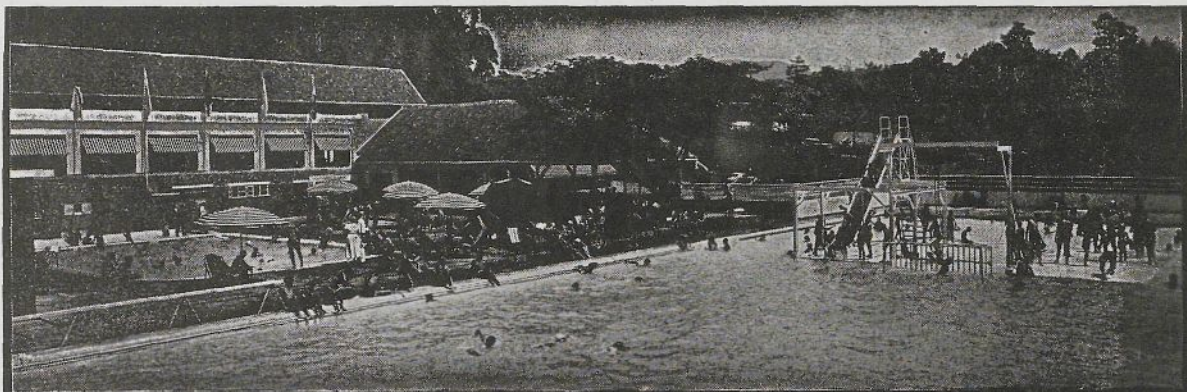
in
NOVEMBER

1. F. WYCHGEL Multatuliboulevard 12.
2. Mr. P. A. URSONE Nijlandweg 28
3. M. ELLERBROEK Javastraat 28
4. VEREENIGING „ONS ALLER BELANG” Tjibeunjingplantsoen Z. 25
5. L. O. GEUL Tagog Apoe
6. S. BARUG Tjitaroemstraat 28
7. P. K. WALDA Dagoweg 110 A
8. J. A. SMIT Groote Postweg 82
9. R. E. WÄTJEN Hotel Wilhelmina Kamer 8
10. D. HEKSTRA Riouwstraat 209
11. D. BAKKER Pension ASTORIA.
Sim de Ruyterl. 7
12. F. A. BENDELER Dagoweg 55
13. G. A. H. HOPPE Merdikaweg 14.

Help Uw
woonplaats
vooruit.

Wordt lid van
„BANDOENG VOORUIT”

Slechts f 4.— per jaar.

LEMBANGWEG - BANDOENG - HUYGENSWEG

BADPLAATS TJIHAMPELAS BANDOENG.

HET EENIGE BAD TER PLAATSE MET **DOORLOOPENDE**
VERVERSCHING MET EIGEN BRONWATER.

STAAT ONDER REGELMATIGE CONTRÔLE VAN
DEN DIENST DER VOLKSGEZONDHEID.

DE SLANKE LIJN

Na heel zware tochten valt men soms meerdere kilo's af, maar ze komen terug, want gewichtsverlies was alleen water. Voor het verkrijgen van de zoo begeerde slanke lijn is een verstandig diët het eenige juiste, - veel beter dan kunstmatige vermageringsmiddelen. Volgens de methode van Dr. Hay mag men eten zoo vaak en zoo veel men wil, en wat men wil, mits zekere voedselcombinaties vermeden wordt. De bijzonderheden van dit diët zijn vastgelegd in **DR. HAY'S FOOL PROOF MEAL CHART**, waarvan wij reeds zeer vele verkochten, omdat de hiermede bereikte resultaten inderdaad verbluffend waren.

BAVOSTA, Tel. 319 - 320,
geeft U gaarne nadere inlichtingen.

H. H. DOKTOREN

Voor het repareren, onderhoud
en verbetering van :

- LEITZ-enZEISSINSTRUMENTEN
- CHIRURG. INSTRUMENTEN
voor alle doeleinden
- RÖNTGENAPPARATEN
- INRICHTINGEN VOOR OPE-
RATIE-KAMERS
- LABORATORIUM BENODIGD-
HEDEN

is de

NEDERLANDSCH - INDISCHE

„Instrumentenmakerij“

Kebon Klapa 22

Telefoon 3074

het aangewezen adres.

Alle werkzaamheden geschieden onder

**VAKKUNDIGE
EUROPEESCHE LEIDING**

in onze

HYPER

MODERNE INRICHTING

Voor afspraken ook's Zondags van 8 - 10 geopend

HYPOTHEKEN

DE N. V. DE EERSTE NED.
IND. SPAARKAS TE BAN-
DOENG HEEFT GELDEN
BESCHIKBAAR TEGEN ON-
DERPAND VAN WOON-
EN/OF WINKELHUIZEN OP
EIGENDOMSPERCEELEN
IN HOOFDPLAATSEN.

AANVRAGEN TE RICHTEN
AAN DE

N.V. „DENIS”

TE BANDOENG.

Heim & Co.

Effecten, Vaste Goederen

Nillmij-gebouw

Tel. 124 en 125.

BESTE EN BILLIJKSTE
SERVICE STATION TE BANDOENG
REPARATIES
GRATIS LUCHT
AUTO LIFT
BENZINEPOMP DAG EN NACHT
GEOPEND.

VACANT

VACANT

„MOOI BANDOENG”

HELP DAARAAN MEDE.
VERFRAAI UW TUIN
MET ZADEN V. D.

ZEEUWSCHE-ZAADHANDEL

HUYGENSWEG - TELF. 1831 - BANDOENG

VERFRAAI UW TUIN

MET DE ZADEN

V. D.

ZEEUWSCHE-ZAADHANDEL

HUYGENSWEG - TELF. 1831 - BANDOENG

AGENTE

BLOEM. MAG. LOTUS BRAGA

Auto- en wegenkaart van Java

In 3 deelen op linnen geplakt met uitgebreide afstandstabellen. Compleet in etui f 1.50

Boekhandel VORKINK
Bandoeng

VOOR BETERE

**CLICHÉ'S
INSIGNES
STEMPELS**

"FA FAENG" 798

GR. POSTWEG W. 81 - BANDOENG - TEL.

Voor medicijnen gaat men naar de

Bandoengsche Apotheek

Gr. Postweg O. 9 - Tel. 668 - 669

KUNDANDAS BROS

Nieuwe Bombay Toko

Bragaweg 40 - Bandoeng

BEAUTIFUL

SILKS & CARPETS

Vleeschhouwerij en Worstfabriek van

L. SCHRÖDER

Groote Lengkong 1A.

Bandoeng - Tel. No. 756 en 2774

DJOKJASCHE KUNSTHANDEL

TAMBLONGWEG 17

TELEFOON 1860

Het OUDSTE en BESTE adres voor FIJN Koper, Leer, Katoen- en Zijden
Batik, Zilver-, Goud-, Schildpad-, Tin- en Houtsnijwerk.

Tevens artikelen van de firma A. C. BUISSON - Uitsluitend handarbeid.

GLASHANDEL

A. N. I. G. G. I.

Bantjeuj - Bandoeng - Tel. 1351

HET OUDSTE EN
BEKENDSTE ADRES
TER PLAATSE.

Autoverhuurderij „DE HOOP”

Tel. No. 1833, - IJkweg 10

Uitsluitend nieuwe auto's

Leverancier van huurauto's aan diverse
Overheidsdiensten.

VACANT

TEGELS
Bandoeng. tel. 808

„IRIS”

WASCHBARE KLEEDING

Tropicals - Palm-Beach

=

AVONDKLEEDING

in zwart en midnight-blue

=

EUROPEESCHE UITRUSTINGEN

=

Aug. Savelkoul

BANDOENG.

SCHOENMAKERIJ S. BOONSTRA

Oosteindeweg 29.

Oudste en billijkste adres ter plaatse, voor maat en reparatie-werk. Walram rubber tips voor dames en heeren. Binnen 12 uur klaar, halen en brengen gratis.

Telefoon 1099

Bragaweg 61

Bandoeng

SALON DE COIFFURE MAISON SMIT

Specialisten

Permanent-wave

Manicure

Epileeren

Water-wave

MASSAGE

MINERAALWATERFABRIEK

N O V A

OOSTEINDE 57

TELEFOON 1210

CONCORDIA - CUP, EEN VER-

FRISCHENDE - WIJNDRANK !!

TJIANG TJOAN HAN TOEKANG GIGI

Maarschalklaan 11
Bandoeng. (Java)

Autoverhuurderij PREANGER

Tel. 1616

Bandoeng

Tusschen G. E. B. E. O.-Factory

Goede chauffeurs, billijke prijzen

Coulante bediening

Maakt Uw „Home“ gezellig met onze lampen, zoowel moderne, als antieke stijl.

Grootste keuze-Concurreerende prijzen.

HET LAMPENHUIS „B R A G A“

Braga 20

-

Tel. 998

HOTEL-PENSION VAN RHIJN

Oude Hospitaalweg 32
Bandoeng — Tel. 2660.

Huis van den eersten rang,
gelegen in 't Centrum der stad.

HOTEL SUMATRA

Kebon Djati 6/8 v/b Station,
Telefoon 274 — Bandoeng.

Billijke prijzen

Europeesch beheer — Uitstekende tafel.

HOTEL „SCHOMPER“

Naripan 11 - Bandoeng - Tel. No. 3100 - 1489

GERENOMMEERDE KEUKEN

UITSTEKENDE SERVICE

COMFORTABELE KAMERS.

Daglogies vanaf f 5,-

Bij verblijf van 14 dagen 10% korting.

Bij langer verblijf speciale prijzen.

PENSION „WELGELEGEN“

BURG. KÜHRWEG 5 — TEL. 632

1ste Rangs Eur. Pension
Billijke prijzen. Uitstekende tafel.
Centraal gelegen. Tennisbaan.
MAAND- EN DAGKAMERS.

N. V. HOTEL METROPOLE

Kepatihan No. 12A — Telefoon 172

Erkend één der beste en goedkoopste familiepensions.
Gunstig gelegen in centrum bij Postkantoor, Gouvernements-Bureaux, Bankinstellingen, Sociëteiten en Winkels.

Beleefd aanbevelend,
de Directrice.

SHANGHAI DREAM

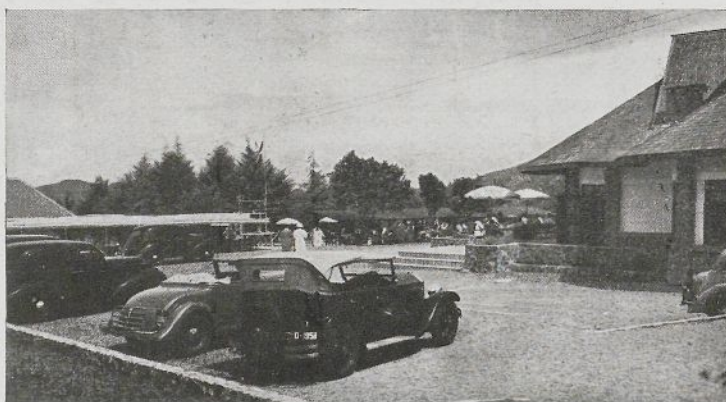
„Het meest exclusieve restaurant“

BRAGA 64, — BANDOENG.

Wanneer gij naar Europa vertrekt
eerst naar T.N.K. Handwerk cursus.

Groote Postweg Oost 92.

Voor Uwe winterkleding.

Hotel Tangkoeban Prahoe

Lembang K.M. 21 — Telefoon 24

20.000 M² eigen dennenbosch
2 tennisbanen — zwembad met
eigen kristalhelder bronwater.

Garages.

Gelegen in de onmiddellijke
nabijheid der kraters.
Vraagt offerte.

N. V. Levensverzekering-Maatschappij

„ONS BELANG“

Lage premien. Met aandeel in de Winst

— KANTOOR VOOR INDIE —

Javastraat 1 - BANDOENG - Tel. 651

Is U reeds lid van „Bandoeng Vooruit“ ?

Zoo niet: Wordt het dan vandaag nog !

Even een telefoontje Bdg. 1600.

WONEN TE BANDOENG

beteekent een combinatie
van de voordeelen van het
wonen in een groote stad
en het wonen in een aan
natuurschoon rijke streek.

**De ideale woonvorm:
het ééngesinshuis met
eigen tuin, is te Ban-
doeng voor iedere beurs
bereikbaar.**

De Gemeente Bandoeng
heeft gunstig gelegen
BOUWTERREINEN,
tegen billijken prijs te koop.

Inlichtingen verstrekt het

**GEMEENTELIJK
GRONDBEDRIJF**

ATJEHSTRAAT

TELEFOON 454 TOESTEL 18

W. ANTHONJUSZ

Architect - aannemer

LOMBOKSTR. 11A - TEL. 2143

Alvorens tot bouwen over te gaan wende
men zich eerst tot:

LIM A GOH

het oudste Aannemersbureau ter plaatse.
Meest moderne ontwerpen en solide
bouw.

Diverse dankbetuigingen ter inzage.
Chineesche Voorstraat No. 12. Telefoon
No. 2449 — Bandoeng.

F. J. DE GRAAF

NARIPAN 78 - TELEFOON 280

Algemeen Administratie

en

Crediet-Kantoor

Spaar- en Depositokas
Bouw- en Woningbureau
Assurantiën en Hypotheken

•

Huizenbeheer

•

Commissionnairs in Onroer-
rende Goederen en Effecten

•

Hypotheekbezorgers.

HIER IS DE BAND MET HET *werkelijke* ANTISLIP-VERMOGEN

Genoemd ter eere van Charles Goodyear, die 100 jaar geleden het vulcaniseeren van rubber ontdekte.

DE NIEUWSTE BAND VAN
GOOD YEAR

● Deze nieuwe Goodyear-Band is ontworpen om nóg groter veiligheid te geven. De constructie is radicaal gewijzigd, zooals uit nevenstaande figuren blijkt. Er zijn méér scherpgerande, ruitvormige rubberblokken op het loopvlak aangebracht.

Dit grooter aantal antislip-blokken – nóg dichter bij elkander geplaatst – en het plattere loopvlak, geven gebruikers van den G-100-Band een houvast op den weg – grooter dan ooit tevoren.

De groeven in het dikere loopvlak zijn ook dieper, zoodat de G-100 zijn antislip-vermogen langer behoudt.

De ontwerpers van dezen nieuwen Goodyear-Band hebben er terdege rekening mede gehouden, dat geruischloosheid en rustige gang noodzakelijke factoren zijn.

Om het geheel te volmaken, heeft Goodyear van den G-100 bovendien den meest gracieuzen band gemaakt. Let op die gestroomlijnde gratie – zelfs zichtbaar als de wagen rijdt,

en aldus de élégance van de moderne auto accentueerend.

Monteer een compleet stel nieuwe G-100's, de veiligste, duurzaamste en meest fraaie band, speciaal ontworpen voor het moderne snelverkeer.

